

METODE DE EVALUARE ȘI GESTIUNE A RISULUI DE CREDIT ÎN CADRUL BĂNCILOR COMERCIALE

**RODICA PERCIUN, doctor,
conferențiar cercetător, IEFS
MIHAIL GÎRLEA, lector superior,
magistru în economie, USM,
doctorand, IEFS**

**Recenzent: GHEORGHE ILIADI, doctor habilitat,
profesor cercetător, IEFS**

The process of risk identification is the most important in the process of risk management. If a risk is not identified correctly, then the risk manager will not be able to quantify it and find the proper method of counteracting the significant results of risk exposures.

In the last years, modern techniques of identifying exposures in the organizations are being applied to simplify and to exhaust the list of possible risks with which an organization can come across in its activity – risk mapping, risk profiling or risk card.

Cuvinte cheie: managementul relației de credit, managementul riscurilor bancare, managementul clientelei, politica de creditare, mecanismul de creditare, relația bancă-client, evaluarea riscului, gestiunea riscului.

Introducere

Importanța activității relațiilor de credit atât în străinătate, cât și în Moldova este determinată și de faptul că băncile comerciale prin relațiile sale cu clienții finanțează direct sectoarele economiei. Strategia și tactica băncii în sfera primirii deciziilor de acordare a creditelor constă în politica creditară. Ea trebuie să fie orientată spre protejarea activelor, obținerii de profit și îmbunătățirii stării economico-financiare a clienților, concomitent luând în considerație securitatea depozitelor clienților.

Riscul ce apare în cadrul acestor activități poate fi definit ca expresie a posibilității de apariție a unei pierderi. Totodată, la fel de bine poate să apară un câștig (situație așteptată), situație care se va asocia noțiunii de șansă. În consecință, în momentul în care începe derularea activității bancare, se va vorbi de șansă în paralel cu noțiunea de risc. Pentru a-și menține poziția pe piață, băncile Republicii Moldova trebuie să perfecționeze abordarea tradițională de gestiune bancară, respectiv a gestiunii relațiilor de credit bancă-client, practică anterior, inclusiv în domeniul riscurilor bancare.

Conținutul de bază

Întreaga sumă a riscurilor de credit trebuie să fie însoțită de informații privind calitatea acestor riscuri. Astfel, se obține o imagine completă asupra riscurilor pe care le generează activitatea de creditare. Calitatea riscului trebuie să acopere atât probabilitățile de intrare în incapacitate de plată cât și gradul de recuperare a sumelor în această situație.

În aceste condiții, una dintre soluțiile succesului bancar la creditarea clienților devine posibilitatea automatizării procesului de luare a deciziei de creditare (prelucrarea cererilor, analiza situației financiare și luarea deciziei propriu-zise) prin minimizarea participării și influenței factorului uman la luarea acestei decizii. O soluție optimală în acest sens reprezintă modelul credit-scoring.

Modelul credit-scoring reprezintă un model matematic sau statistic, cu ajutorul căruia, în baza istoriei creditare a clienților precedenți, banca încearcă să determine probabilitatea onorării în viitor a obligațiilor de către un potențial debitor în termen și integral. Într-un aspect simplificat, modelul scoring reprezintă o sumă totalizatoare a valorilor atribuite unor caracteristici predeterminate ale debitorului (nivelul indicatorilor financiari, experiența în activitate, situația conturilor, antecedentele raportate, existența altor împrumuturi, datele ultimelor plăți, sumele neachitate, ramura de activitate etc.). În final se obține un rezultat integral (score), care reprezintă un prag de delimitare a clienților (buni sau răi) [6; 7].

Utilizarea scoring-ului permite o analiză rapidă, obiectivă a creditelor anterioare, o majorare a acurateței analizei și eficienței procesului de creditare, neținând cont de prejudecățile creditorului (rasă, gen, convingere religioasă, naționalitate sau stare civilă). O trăsătură specifică a modelului scoring reprezintă necesitatea utilizării acestuia nu după un șablon deja practicat undeva, însă după cel elaborat individual de fiecare bancă în parte, ținând cont de specificul său și clientela sa, de tradițiile țării, de schimbările condițiilor social-economice influente asupra comportamentului societății.

Sistemul de scorare se creează în timp, prin analiza clienților existenți și se validează periodic. În funcție de datele personale ale aplicantului, sistemul va puncta fiecare caracteristică și va estima un profil de risc. În funcție de acest profil, banca poate decide dacă acordă sau nu creditul. Creditul scoring reprezintă un credit rapid, însă mai scump. De obicei, cu cât mai rapid se eliberează creditul, cu atât mai

puțină informație se verifică, deci riscul este mai mare, respectiv și rata dobânzii.

În opinia noastră, *credit scoring* reprezintă procesul de modelare a deciziei de acordare a unui credit. Acest proces este desfășurat de bănci sau alte instituții financiare și implică metode statistice cum sunt analiza discriminantă sau a seriilor cronologice. Bazat pe analiza statistică a datelor istorice, anumite variabile financiare sunt considerate a fi importante în procesul de evaluare a stabilității financiare și puterii solicitantului de credit. Aceste informații sunt sintetizate folosindu-se un sistem de punctaje în vederea acceptării sau respingerii cererii de creditare.

În teoria aplicării scoring-ului pot fi menționate un șir de metode de clasificare a bazelor de date privind comportamentul debitorilor, care pot fi utilizate la elaborarea unui scorecard:

- ◆ metodele statistice, bazate pe analize discriminatorii (regresii logistice și liniare);
- ◆ programarea liniară;
- ◆ rețelele neurale;
- ◆ algoritmul genetic;

În practică se utilizează combinații ale acestor metode. Fiecare din aceste metode se caracterizează prin avantajele și dezavantajele sale; alegerea unei sau altei metode depinde de strategia băncii și de cerințele prioritare ale acesteia la elaborarea modelelor scoring.

Evaluarea performanțelor financiare se face de către fiecare societate bancară și în dependență de punctajul total acumulat al împrumutatului, agenții economici clasificați sunt incluși în una din următoarele categorii:

„Categorია A” – societățile încadrate în această clasă de risc au un standing financiar de cel mai înalt nivel. Astfel de clienți nu au probleme în ceea ce privește oferirea unor garanții (contragarantii) puternice, în vederea obținerii unui eventual credit bancar. Pentru furnizorii firmei nu există neregularități ale termenelor de plată și, la aceste firme, este puțin probabilă apariția unor eventuale pierderi. Performanțele prezente și viitoare sunt foarte bune, și care totodată asigură achitarea la scadență a creditelor.

„Categorია B” – societățile încadrate în această clasă de risc au un standing financiar foarte bun și sunt capabile să ofere garanții (contragarantii) puternice. În ceea ce privește situația plăților către furnizori, acestea decurg normal; apariția unor probleme minore legate de acest aspect nu este imposibilă, dar se poate rezolva foarte ușor și cu un efort financiar minim. Totodată performanțele prezente sunt bune și foarte bune, dar cu un grad de incertitudine pentru o perspectivă mai îndelungată.

„Categorია C” – societățile încadrate în această clasă de risc au un standing financiar relativ bun, dar este posibilă apariția unor probleme legate de încasări. La rândul lor, acestea conduc la apariția unor neregularități în cadrul graficului de desfășurare a plăților furnizorilor, dar care pot fi rezolvate fără a se apela la reșalonări sau la amânări ale termenelor scadente de plată. Astfel de societăți pot avea probleme legate de oferirea de garanții și contragarantii puternice și nu se întrevăd pierderi care să ridice probleme firmei. Performanțele sunt satisfăcătoare, cu o evidentă tendință de înrăutățire.

„Categorია D” – societățile încadrate în această clasă de risc au serioase probleme legate de încasări de la beneficiari, fapt ce conduce, ca și la societățile din grupa a III-a, la blocaje financiare generate de incapacitatea de plată la termenul stabilit a furnizorilor, dar care se rezolvă prin implementarea unui nou grafic de termene de plată (reșalonări). La aceste societăți apar pierderi; sunt expuse retrogradării spre clasa inferioară de risc.

„Categorია E” – în această clasă sunt incluse societățile care prezintă serioase probleme legate de fluxurile financiare. Probabilitatea apariției unor neregularități de plată este foarte mare iar rezolvarea acestei situații se face, de regulă, prin apelarea la reșalonări sau prin plata unor dobânzi de penalizare. Cu mici excepții, toate societățile încadrate în această clasă au mari probleme în constituirea unor garanții puternice, totodată au performanțe slabe, care prefigurează o stare de insolvență.

Continuând ideea utilizării unor modele calitative și eficiente, putem menționa problemele cu care se confruntă credit scoring-ul, care pot fi înlăturate prin perfecționarea și actualizarea continuă a modelului respectiv.

Una dintre probleme reprezintă utilizarea unei informații incomplete și insuficiente la elaborarea modelului, adică folosirea statisticii doar pentru clienții care au beneficiat de credite. Nu sunt luați în calcul clienții care au fost refuzați, respectiv nu vom cunoaște niciodată comportamentul lor: unii dintre aceștia puteau să fie clienți acceptabili pentru bancă, care să-și onoreze obligațiunile în termen. De asemenea, pentru o perfecționare într-un model scoring mai performant este nevoie de timp și de un număr enorm de credite „proaste” în istorie.

Pentru modelarea statistică acest număr este minimum de peste 1000 de astfel de credite.

O bancă, care acordă lunar circa 300 de credite, la o pondere de 5% credite „proaste”, are nevoie de peste 5 ani de activitate pentru a acumula baza de date suficientă, necesară unei modelări calitative cu rezultate acceptabile, fapt care creează băncilor o altă problemă – schimbarea continuă în timp a factorului uman, a comportamentului acestuia, a condițiilor social-economice etc. De aceea, modelele

scoring trebuie actualizate în timp scurt sau elaborate pe bază de informație curentă despre clienții recentți.

În țările Occidentului posibilitatea reducerii ratelor la astfel de credite este susținută prin prezența *birourilor istoriilor de creditare (BIC)*, care prezintă sistemului bancar un volum vast și variat de informație despre istoria creditară a fiecărui client în parte. În republică, băncile pot beneficia doar de informația pe care o prezintă clientul în anchetă, care, în multe cazuri, poate fi supra- sau subapreciată de client.

În Moldova este în vigoare Legea nr. 122-XVI privind birourile istoriilor de credit (în continuare BIC) [1], care are ca scop crearea condițiilor pentru formarea, prelucrarea, stocarea și prezentarea de către birourile istoriilor de credit a informației ce caracterizează respectarea de către debitori a obligațiilor asumate prin contractele de credit.

Însă, formarea inițială a acestei baze necesită prevederea în lege a transmiterii obligatorii din partea creditorilor către BIC, cel puțin, a istoriilor de credit negative. În aceste condiții, va fi nevoie de un interval foarte mare de timp pentru ca primul BIC să acumuleze informația cu adevărat necesară băncilor comerciale în activitatea lor creditară.

Crearea birourilor istoriilor de creditare și implementarea unui model scoring ar prezenta o condiție prioritară în promovarea creditării în masă. De aceea, la etapa inițială, băncile ar putea minimiza riscurile creditării în masă doar prin aplicarea în creditare a unor modele statistico-matematice calitative și eficiente.

Istoria creditară reprezintă dosarul asupra persoanei fizice sau juridice, care cuprinde informația privind conturile plătite, împrumuturile rambursate, obligațiunile contractuale onorate și alte evenimente financiare ale vieții sale. În majoritatea țărilor lumii creditorii fac schimb de informație privind solvabilitatea clienților săi prin intermediul birourilor istoriilor de credit. Experiența mondială arată, că activitatea BIC are un șir de avantaje:

♦ *în primul rând*, acestea reduc obstacolele finanțării prin ridicarea nivelului de informare a băncilor despre potențialii împrumutați, făcând posibilă o prognoză mai exactă asupra rambursării împrumuturilor. Conform datelor unui studiu efectuat de Banca Mondială, bazat pe colectarea datelor asupra 50 mii de companii din 51 de țări, BIC reduc numărul întreprinderilor micro și mici care raportează obstacole de finanțare înalte de la 49% la 27%, iar probabilitatea obținerii unui credit de către întreprinderile micro și mici crește de la 28% la 40%;

♦ *în al doilea rând*, în majoritatea băncilor care utilizează istoriile de credit, scade semnificativ timpul de procesare și costurile necesare pentru eliberarea unui credit, precum și volumul neachitărilor; în consecință, birourile ajută la reducerea ratelor dobânzilor la credite. În baza aceluiași studiu, utilizarea informației BIC în sectorul bancar ajută la reducerea ratelor de bază de la 2.22% la 1.31% în băncile mari și de la 2.42% la 0.52% în băncile mici;

♦ *în al treilea rând*, acestea formează așa-numitul mecanism disciplinar pentru împrumutați. Fiecare este informat că, în caz de neonorare a obligațiilor, reputația lui în fața potențialilor creditori se va spulbera momentan, izolându-l de mijloacele de împrumut sau mărindu-i prețul la acestea. Acest mecanism stimulează debitorul să-și onoreze obligațiile, diminuând riscul comportamentului neconștiențios.

În prezent în Republica Moldova numărul total al subiecților istoriilor de credit este circa 70 000. Cei mai mulți (93%) sunt persoanele fizice. Rata creditelor neperformante, potrivit datelor Băncii Naționale a Moldovei, la sfârșitul lunii aprilie 2011 a fost de 10,55%, în descreștere cu aproape trei puncte procentuale față de decembrie 2010, iar față de aprilie 2010, șapte puncte procentuale [5].

Biroul colectează, păstrează, verifică, analizează date despre debitori în scopul transmiterii ulterioare a acestora către bănci. Pe de altă parte, datorită acestui sistem înșiși debitorii obțin o istorie personală de credit, care face creditarea mult mai accesibilă și transparentă. **Implementarea BIC se face în trei etape.**

La prima etapă a proiectului (primul an operațional), în procesul schimbului de date între BIC și parteneri, se operează doar cu informația negativă.

La a doua etapă (al doilea an operațional) se va lucra și cu informația pozitivă (operarea cu toate datele disponibile), fiind utilizate și rapoartele de credit avansate, care vor conține tot istoricul comportamentului de plată a clientului.

La a treia etapă se efectuează implementarea mecanismelor de scoring, care va permite clienților utilizarea celor mai recente metode de evaluare statistică.

Baza de date de la Biroul de Credit cuprinde 3 mari categorii de informații:

- Date negative (informații despre clienții rău-platnici).
- Date pozitive (informații despre clienții bun-platnici)
- Scoringul (o nota finală, prin care Biroul evaluează riscul de credit al unui client).

Datele negative sunt raportate de către bănci încă de la înființarea Biroului de Credit. Acestea sunt

formate din informații despre:

- ✓ clienții cu restante la credite mai mari de 30 de zile
- ✓ fraudulenți – persoane care au săvârșit o infracțiune sau contravenție în relația directă cu o bancă (sau altă instituție cu calitatea de participant), pentru care s-a emis o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, după caz, sau prin acte administrative necontestate;
- ✓ declarații cu inadvertențe – date neconforme cu realitatea, furnizate de persoanele fizice la momentul solicitării creditului.

Datele pozitive se transmit după încheierea contractului de credit, cu acordul scris al persoanelor vizate. De obicei, acordul se obține prin inserarea unei clauze în contract.

Toate organizațiile de credit expediază lunar datele privind starea conturilor de credit ale clienților. În baza de date a biroului istoriilor de credit se introduc toate informațiile legale în privința procedurilor de insolvență, proceselor judiciare, facilităților fiscale, listelor de alegători etc.

De asemenea se înregistrează și altă informație utilă, de exemplu, datele actualizate despre abonați de telefon. Sistemul utilizat de birou permite comparația informației noi cu cea existentă în baza de date și introducerea modificărilor respective. BIC formează o arhivă specială în privința fiecărui debitor, asigură maximal informația, accesul fiind acordat doar persoanelor autorizate; totodată este înregistrat în mod obligatoriu fiecare acces la baza de date. Biroul oferă informația contra plată potrivit numărului de solicitări din partea instituțiilor financiare.

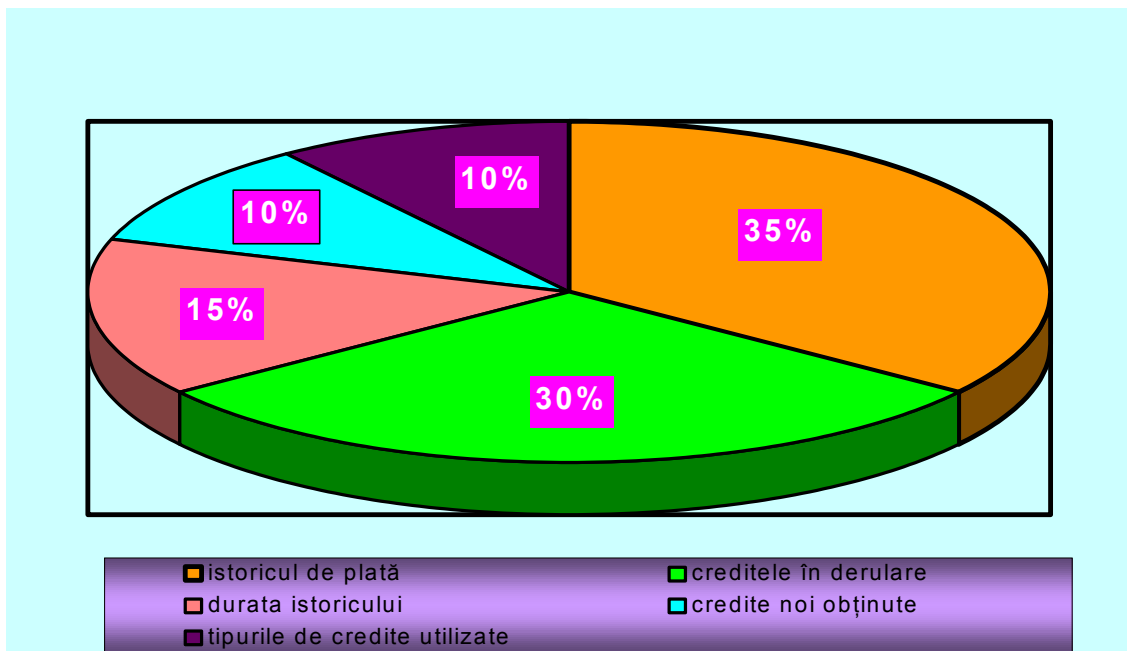
A treia etapă (*implementarea mecanismelor de scoring*) în opinia noastră s-ar propune utilizarea următorului *model credit scoring Fico Score*. Acesta reprezintă un calificativ prin care se evaluează probabilitatea ca o persoană să își achite ratele la timp în viitor. Cu ajutorul său, se acordă fiecărui client un punctaj între 300 (slab) și 850 (foarte bun).

FICO Score (un număr de la 300 la 850) exprimă probabilitatea că un debitor să ramburseze creditul; cu cât scorul e mai mare, cu atât și probabilitatea de a-și plăti ratele la timp este mai mare. Conceput să fie utilizat indiferent de natura biroului de credit sau de țara în care o astfel de instituție funcționează, FICO Score reprezintă un standard internațional pentru managementul riscului de credit asociat persoanelor fizice.

Tehnologia Fair Isaac, care pune în valoare modelul de scoring, permite implementarea rapidă a acestuia în orice țară unde există un birou de credit.

Potrivit informațiilor publicate de compania care a dezvoltat acest sistem – *Fair Isaac Corporation* – scorul FICO se calculează în funcție de 5 mari categorii de informații:

- istoricul de plată (care are o pondere de 35% sau maxim 297,5 puncte din scorul final);
- creditele în derulare (30% sau maxim 255 de puncte);
- durata istoricului (15% sau maxim 127,5 puncte);
- creditele noi obținute (10% sau maxim 85 de puncte);
- tipurile de credite utilizate (10% sau maxim 85 de puncte).

Fig. 1. Categoriile de informații cu privire la calculul scorului FICO

Sursa: Elaborată de autor în baza [7].

Ponderea fiecărui criteriu nu este aceeași pentru toți clienții. De exemplu, pentru cei care nu au apelat la credite de foarte mult timp, importanța criteriilor este puțin schimbată.

1. *Istoricul de plată ține cont de următoarele informații:*

- plățile efectuate în trecut la credite;
- numărul maxim de zile de întârziere, dacă au existat restanțe;
- sumele restante;
- timpul trecut de la apariția restanțelor;
- numărul de restanțe;
- numărul de credite rambursate fără întârzieri.

2. *Sumele datorate sunt evaluate prin:*

- soldul creditelor existente, pe tipuri de împrumuturi (card de credit, credit nevoi personale, credit ipotecar etc.);
- numărul de credite;
- ponderea creditului în totalul liniei de credit aprobată de către bancă, în cazul overdraftului și cardurilor de credit.

3. *Durata istoricului utilizează drept criterii:*

- timpul trecut de la deschiderea conturilor;
- timpul trecut de când nu s-a înregistrat activitate în conturi.

4. *Creditele noi sunt punctate prin:*

- numărul de conturi care au fost deschise recent și tipul lor;
- numărul de interogări la biroul de credit;
- timpul trecut de la deschiderea ultimului cont;
- timpul trecut de la ultima interogare;
- restabilirea unui istoric de plată pozitiv, în urma dispariției unor probleme din trecut.

5. *Prin tipul de credit folosit se înțelege:*

- numărul de conturi active ale clientului, defalcate pe tipuri de produse.

Scorul FICO ia în considerare toți acești factori, astfel că nota finală nu depinde de un singur criteriu.

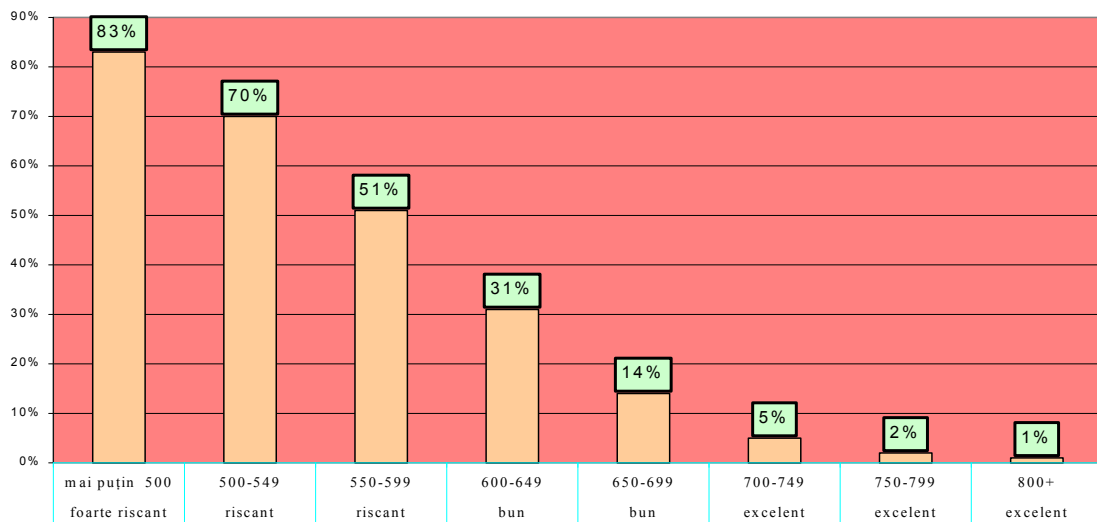
În plus, importanța fiecărui factor depinde de informațiile înscrise în raportul de credit, informații care determină „profilul clientului”. Iar pe măsură ce aceste date se modifică, clientul se încadrează într-un alt profil, astfel nu se poate spune exact cât contează fiecare criteriu la nivel individual.

Scorul ține cont atât de informațiile pozitive, cât și de cele negative. Restanțele reduc scorul pentru un client, însă pe măsură ce acesta își plătește ratele la timp în perioada următoare, scorul FICO va ține cont de acest aspect și va crește.

Scorul FICO va ajuta creditorii din Moldova să evalueze mai precis riscul de creditare, să susțină decizia de creditare și să crească profitabilitatea. Totodată, FICO Score de la Biroul de Credit va ajuta participanții să obțină din baza de date informații cu o valoare predictivă ridicată, prin combinarea scorului cu informațiile din cererea de credit și cu scoring-ul intern pe care unii dintre ei îl folosesc, clienții vor putea evalua riscul de creditare asociat persoanelor fizice cu un grad de precizie semnificativ crescut. Le va permite, totodată, să-și adapteze ofertele de credit la profilul de risc al consumatorului și să își crească, astfel, gradul de penetrare a pieței în mod controlat, informat și flexibil.

Împrumutătorii vor putea utiliza FICO Score de la Biroul de Credit în toate stadiile ciclului de creditare pentru îmbunătățirea deciziilor pe tot parcursul acestui proces, începând cu acordarea creditului și până la managementul întregului portofoliu. FICO Score poate fi utilizat și la realizarea cerințelor conținute de Acordul Basel II.

FICO Score aplică tehnologia de scoring în domeniul riscului de credit pentru clasificarea consumatorilor în funcție de comportamentul financiar al acestora, mai precis, în funcție de istoricul de plată al datoriilor (gradul de risc) (Figura 2). Astfel, cu cât scorul, punctajul este mai mare, cu atât solicitantul respectiv este mai „atrăgător” pentru bancă, respectiv gradul de risc este mai mic și, deci, are mai multe șanse de a obține un credit. În funcție de acest calificativ, dar și de datele înscrise în cererea de credit și, unde este cazul, folosindu-se de ratingul intern, băncile își pot face o idee mai bună asupra capacității solicitantului și decid dacă acordă sau nu creditul. Marea majoritate a populației (cazul SUA) are scorul situat între 550 și 799, totodată 60% revine scorului cuprins între 650 și 799, iar scorul median este de 723 [6; 7]. Totodată, implementarea sistemului de scoring în Moldova ar putea însemna facilitarea accesului moldovenilor la produsele de creditare ale băncilor din afara țării. Teoretic, această opțiune este valabilă și acum, dar este foarte rar, sau deloc folosită de moldoveni.

Fig. 2. Pondere gradului de risc în dependență de punctajul scorului FICO

Sursa: Elaborată de autor în baza [6].

Fiecare bancă va decide în ce măsură va ține cont de acest rating personal. Cert este că până acum toate băncile și-au exprimat deschiderea de a folosi un nou sistem. Susținem că în scurt timp importanța scorului va crește, în America, scoringul este foarte popular, el fiind decisiv în cazul hotărârilor pe care le iau 95% dintre bănci [5].

Unele bănci au condiții diferite la acordarea de credite pentru restanțieri, caracterizate în general, prin costuri mai mari sau restricții privind suma maximă ce poate fi obținută.

Accesul la credit al restanțierilor s-ar putea îmbunătăți semnificativ pe viitor, pe măsură ce băncile vor începe să folosească scoringul oferit de Biroul de Credit.

Acesta permite evitarea cazurilor când pentru o restanță minoră înregistrată la cardul de credit, clientului să îi fie refuzată din start acordarea unui credit ipotecar, indiferent de situația sa financiară. Scoringul permite ca un client cu restanțe să își îmbunătățească nota acordată de Biroul de Credit, pe măsură ce își respectă obligațiile asumate la alte contracte de credit.

În statele dezvoltate, băncile au construit chiar produse speciale de creditare care ajută persoanele cu istoric negativ să își refacă „imaginea” în fața băncilor.

Implementarea *scorului FICO*, ar permite băncilor comerciale să diversifice gama de produse, cu aplicarea condițiilor, restricțiilor și fluxurilor specifice de aprobare a creditelor. Desigur, la moment, utilizarea largă a credit scoring-ului este specifică creditării în masă a persoanelor fizice, însă unele bănci practică această soluție și la creditarea întreprinderilor micro și a persoanelor fizice ce practică activitate de antreprenariat.

Utilizarea modelului scoring (*scorul FICO*) în luarea deciziei de creditare ar oferi băncilor și clienților săi un șir de avantaje:

- ◆ accelerarea procesului de prelucrare a cererilor și de acordare a creditelor;
- ◆ reducerea personalului bancar;
- ◆ economia de cheltuieli ca urmare a utilizării personalului cu un nivel de calificare mai redus și a cheltuielilor administrative ca urmare a reducerii locurilor de muncă;
- ◆ analizele rapide și deciziile obiective în procesul de creditare, neținându-se cont de prejudecățile creditorului (rasă, gen, convingere religioasă, naționalitate sau stare civilă).

Totodată, ideal ar fi să se acorde credite doar persoanelor ce vor aduce profit companiei.

Deoarece procesul luării deciziilor în astfel de condiții nu poate fi automatizat, el este un proces lent și nu poate fi aplicat miilor și chiar milioanele de tranzacții zilnice. Viteza luării deciziilor este foarte importantă deoarece întârzierea cu o zi a luării deciziei finale îl poate face pe solicitantul creditului să se orienteze spre alte bănci.

Obiectivul important al analizei de cuantificare a riscului creditului îl constituie cunoașterea evoluției clientului din perioadele trecute și prognozarea performanțelor viitoare ale acestuia, în vederea unei previzionări a viabilității lui. O preocupare permanentă pentru asigurarea unui control eficient al riscului de credit va fi monitorizarea volumului creditelor, a structurii și calității acestuia, evidențiindu-se în dinamică și cauzalitatea creditelor restante.

După părerea noastră, cei mai mulți creditori ar lua în considerare, ca potențiali clienți, pe cei cu un grad de risc scăzut și anume pe cei care au un grad de risc de 5%, 2% și respectiv 1% (asemeni RM,

creditele cu gradul de risc standard și supravegheat).

Stadiul actual al pieței bancare demonstrează că există o verigă lipsă și această verigă este *managementul relației de credit bancă-client*. Sursa informațională a băncilor constă în masa fragmentată a interacțiunilor cu clienții, care sunt surprinse în diferite sisteme operaționale.

Noile reglementări, diversificarea și specializarea activității bancare, concurența din ce în ce mai prezentă, noile aplicații informatice de gestiune a afacerii, sunt factori ce determină băncile din Republica Moldova să abordeze cu seriozitate o etapă necesară pentru supraviețuirea acestora – implementarea unui sistem modern de management al relațiilor de credit cu clienții.

În scopul gestiunii riscului în băncile comerciale autohtone, recomandăm aplicarea unui sistem de control eficient, specificul acestui sistem este de a revizui și de a acorda o importanță sporită obiectivului privind modalitățile de promovare a eficacității și calității serviciilor. Calitatea serviciilor oferite clienților bancare este un subiect de preocupare permanentă a controlului intern. Scopul băncii este de a oferi clienților săi servicii care să corespundă cât mai bine cerințelor formulate de către aceștia. Într-un mediu cu o concurență din ce în ce mai agresivă, în care toate băncile vând produse standardizate, diferența dintre ele va fi făcută din ce în ce mai mult în funcție de calitatea produselor și serviciilor adaptate nevoilor clienților. Modul de a asculta, de a primi, rapiditatea, fiabilitatea, simplitatea procedurilor și claritatea cerințelor formulate de bancă în vederea executării unei operațiuni solicitate de client sunt factori decisivi.

Concluzii

Se poate specifica, că biroul istoriilor de credit este o bancă de informații despre clienții instituțiilor financiare, creditele luate și onorarea angajamentelor asumate. BIC este creat în vederea sporirii gradului de protecție a creditorilor și debitorilor pe contul diminuării generale a riscurilor de credit, dar și în vederea ridicării eficienței activității instituțiilor financiare.

La fel de important este faptul de a ne referi la etapele de funcționare a istoriilor de credit și, totodată, la implementarea de noi instrumente avansate pe datele birourilor istoriilor de credit, cum ar fi:

Estimarea duratei de restanță: trecerea de la definiția "restanței" Basel II la estimarea duratei acesteia.

Stabilirea prețurilor bazate pe risc: strategia prețurilor în relație cu profilul de risc al clientului.

Asigurarea ipotecară: îmbunătățirea evaluării asigurării ipotecare.

Vânzarea împrumuturilor ipotecare: controlul calității portofoliului de credit.

Accesibilitatea: estimarea accesibilității clientului.

Ca urmare, datorită funcționării Biroului de Credit va crește calitatea portofoliilor de credite, dat fiind faptul că băncile vor dispune de informație detaliată despre fiecare debitor.

Rău platnicii vor accesa credite la condiții mai dificile în timp ce debitorii cu o istorie creditară bună vor obține un șir de facilități în funcție de bancă.

Studiind acest proces, am ajuns la următoarele generalizări privind funcționarea BIC:

- creditorii vor avea posibilitatea de a accesa informațiile de credit cu un cost redus și mai rapid decât în cazul utilizării mecanismelor de creditare tradiționale;
- creditorii vor fi avantajați asupra luării imparțiale a deciziilor privind acordarea împrumutului, din moment ce asemenea decizii se bazează pe obiective și informații veridice.
- sistemul de raportare va avea un rol în disciplinarea comportamentului debitorului.
- autoritățile de supraveghere vor utiliza informația pentru supravegherea prudențială și monitorizarea nivelelor de risc sistemic.

Rolul major al autorității de supraveghere este acela de a preveni riscul sistemic prin promovarea unei supravegheri bancare eficiente, care să asigure realizarea stabilității și viabilității întregului sistem bancar. În acest sens, în Republica Moldova, s-ar impune implementarea unui credit-scoring. Sistemul se constituie într-un instrument eficient de lucru pentru evaluarea instituțiilor de credit în scopul identificării, într-o fază incipientă, a acelor instituții care sunt ineficiente sub aspect financiar și operațional sau manifestă trenduri adverse solicitând din partea autorității de supraveghere o atenție sporită.

Una din modalitățile de reducere a riscurilor pentru sistemul bancar național este implementarea sistemului scoring FICO. Odată cu implementarea acestui sistem, el va permite accesarea mai rapidă a unor credite, dar și accesul pe piața de profil europeană pentru consumatorii autohtoni. Totodată, fiecare solicitant de credit va beneficia de un calificativ individual care va arăta capacitatea de a plăti la timp ratele.

În Republica Moldova aproape toate băncile au făcut față factorilor de instabilitate financiară într-un context de criză financiară. Totuși, în urma analizei efectuate, considerăm că toate băncile și instituțiile financiare trebuie să-și îmbunătățească înțelegerea și practica gestiunii riscurilor bancare pentru a-și putea gestiona cu succes diferite game de produse.

Referințe bibliografice

1. Legea Republicii Moldova privind birourile istoriilor de credit: nr. 122 din 29.05.2008. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2008, nr. 138-139, art. 559.
2. URSULEAC, Clara. Riscul în activitatea de creditare a agenților economici. BCR. București, 2003. 42 p.
3. TRENCA, Ioan. Metode și tehnici bancare. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință. 2002. 188 p. ISBN 973-686-231-3.
4. MOGOȘ, Ciprian. Managementul riscului bancar. In: Finanțe. Bănci. Asigurări. 2006, nr. 5, pp. 40-42, 46.
5. Cum calculeaza scoringul Biroului de Credit. [Accesat 09.12.09]. Disponibil: <http://www.conso.ro/ghiduri/14/47/192/>.
6. Scoringul Biroului de Credit. [Accesat 11.12.2009]. Disponibil: www.bankrate.com/calculators/credit-score-fico-calculator.aspx&prev=/search%3Fq%3Dfico%2Bscore%2Bmodel%26hl%3Dro%26lr%3D&rurl=translate.google.com&usg=ALkJrhht1wog52arWiE53HF1H8kHhC8E0A.